Persbericht Rekenkamer Oost-Nederland

Rekenkamer Oost Nederland Bomen en Bos Overijssel

Deventer, 25 september 2026

De provincies Gelderland en Overijssel gaan met de huidige inzet hun doelstelling voor uitbreiding van het bos niet halen. In Gelderland worden bomen daarnaast niet voldoende beschermd om te voorkomen dat het bosareaal kleiner wordt door het kappen van bomen. In Overijssel was dit tot 2024 ook zo. Inmiddels geeft Overijssel meer prioriteit aan de bescherming van bomen. Voor het verbeteren van de kwaliteit van bossen (revitalisering) liggen beide provincies op koers om meer natuurbos te realiseren. Tegelijkertijd is meer nodig om de vitaliteit van de bossen te verbeteren. Deze conclusies staan in het rapport 'Uitbreiden, beschermen en revitaliseren' van de Rekenkamer Oost-Nederland.

Bosuitbreiding
Van de 1.700 hectare (ha) die de provincie Gelderland vóór 2030 wil realiseren, is ongeveer een derde bereikt. Gelderland heeft bewust gekozen voor een lagere doelstelling dan de 10% die Rijk en provincies samen hebben afgesproken. De provincie Overijssel wil vóór 2030 10% (3.900 ha) extra bos realiseren. Daarvan is 319 ha gerealiseerd. Beide provincies hebben minder geld van het Rijk gekregen dan verwacht. Ook zijn de prijzen van grond gestegen. Maar er zijn meer redenen waarom de provincies hun doelstellingen nog niet binnen bereik hebben. In Overijssel verloopt de afstemming met gemeenten over de aanleg van meer bos moeizaam. Ook is het gebied waar naar nieuwe locaties voor bos gezocht kan worden kleiner geworden. In Gelderland heeft het programma voor meer bos weinig prioriteit gekregen. Zo ontbrak een goede coördinatie en is er gebrekkig zicht op de resultaten.

Bescherming van bomen en bos
Gelderland voorkomt niet voldoende dat de totale oppervlakte van bomen en bos afneemt. Illegale kap wordt past vastgesteld als de termijn van drie jaar voor verplichte herplant na de kap is verstreken. Dit gebeurt als uit satellietbeelden blijkt dat er geen nieuwe bomen zijn geplant. In de handhaving van de herplantplicht wordt vervolgens geen onderscheid gemaakt tussen legale en illegale kap. Overijssel constateerde in 2024 zelf dat ze niet voldeed aan haar wettelijke taak om bomen in het landelijke gebied te beschermen. Jaar na jaar verdwenen bomen zonder dat aan de herplantplicht werd voldaan: afgelopen 10 jaar zo'n 200 ha. Inmiddels zet Overijssel extra mensen in om de achterstand bij de controles op de herplantplicht weg te werken. Ook Overijssel maakt gebruikt van satellietbeelden.

Revitalisering van bossen
Overijssel heeft de landelijke doelstelling om voor 2030 10% (1.852 ha) meer natuurbos te realiseren al gehaald. Gelderland koos voor een hogere ambitie: 9.000 ha van het bos moet natuurbos worden. Op de Veluwe, waar twee derde van de bossen van Gelderland ligt, is ruim de helft van deze doelstelling al gehaald. In andere Gelderse bossen is nog niet actief ingezet op natuurbos. Ook is nog niet bekend hoeveel natuurbos daar inmiddels is gerealiseerd. Daarnaast heeft Gelderland nog niet alle middelen gebruikt die het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor het verbeteren van bossen. De activiteiten die met deze middelen worden betaald, moeten uiterlijk op 31 december 2028 zijn uitgevoerd. In Overijssel bleek in 2022 dat ongeveer 30% van de bossen tot een bedreigd bostype behoort.

Sijzenbaanplein 11-15 ● 7411 HL Deventer ● **T** (0570) 66 58 00
I www.rekenkameroost.nl ● **E** info@rekenkameroost.nl

Voor deze bossen zijn vóór 2030 maatregelen nodig. Pas in 2025 stelde de provincie extra geld beschikbaar om bossen natter te maken. Volgens de provincie zelf is dit bedrag niet genoeg om alle problemen op te lossen. Naast het tegengaan van verdroging zijn ook andere maatregelen nodig. Hiervoor is nog geen geld beschikbaar.

Achtergrond
Het Rijk en de provincies hebben in 2020 afgesproken dat er in 2030 10% meer bos moet zijn dan in 2020. Naast afspraken over hoeveelheid bos zijn ook afspraken gemaakt over de kwaliteit en vitaliteit van bossen. De provincie Gelderland heeft er voor gekozen om meer nadruk te leggen op vitaliteit van bossen. De provincie heeft de doelstelling voor bosuitbreiding lager dan 10% gesteld, omdat Gelderland al veel bos heeft. Voor de omvorming van productiebos naar natuurbos heeft Gelderland juist een veel hogere doelstelling dan landelijk is afgesproken.

Een kapmelding bij de provincie is nodig voor het kappen van bomen buiten de bebouwingscontour houtkap als het gaat om een oppervlakte van 10 are of meer, of om meer dan 20 bomen in een rij. Om het bosareaal in stand te houden, geldt voor degene die bomen kapt een herplantplicht. De provincie Gelderland gebruikt satellietbeelden om te zien op welke plekken drie jaar na de kap nog geen nieuwe bomen zijn geplant. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen gemelde en illegale kap. De provincie Overijssel vergelijkt satellietbeelden met de beelden van een jaar eerder en combineert dit met de ontvangen kapmeldingen, om mogelijk illegale kap in beeld te brengen.

Voor de verbetering van de vitaliteit van bossen wordt ingezet op de omvorming van productiebos naar natuurbos. In natuurbos krijgt de natuur meer ruimte en blijft dood hout liggen. Dit draagt bij aan de biodiversiteit en de kwaliteit van het bos. Daarnaast is revitalisering bedoeld om bossen sterker en beter bestand te maken tegen klimaatverandering, droogte, stikstof en ziektes.

Over de Rekenkamer Oost-Nederland
De Rekenkamer Oost-Nederland is de rekenkamer voor de provincies Gelderland en Overijssel. Wij doen onafhankelijk onderzoek naar de uitvoering van het provinciaal beleid. De onderzoeksrapporten zijn openbaar en worden behandeld in de vergaderingen van Provinciale Staten. Provinciale Staten besluiten vervolgens wat er met de conclusies en aanbevelingen gedaan wordt.
Op deze wijze draagt de Rekenkamer Oost-Nederland bij aan de kwaliteit van het provinciaal bestuur en aan het vergroten van de publieke verantwoording.

Voor vragen over dit persbericht kunt u contact opnemen met de voorzitter van de Rekenkamer Oost-Nederland, mevrouw Helbig of met mevrouw Mathijssen, secretaris-directeur: 0570 - 66 58 00. Het onderzoeksplan is te downloaden van onze website www.rekenkameroost.nl. Daar treft u ook meer informatie aan over de organisatie en de werkwijze van de Rekenkamer Oost-Nederland.